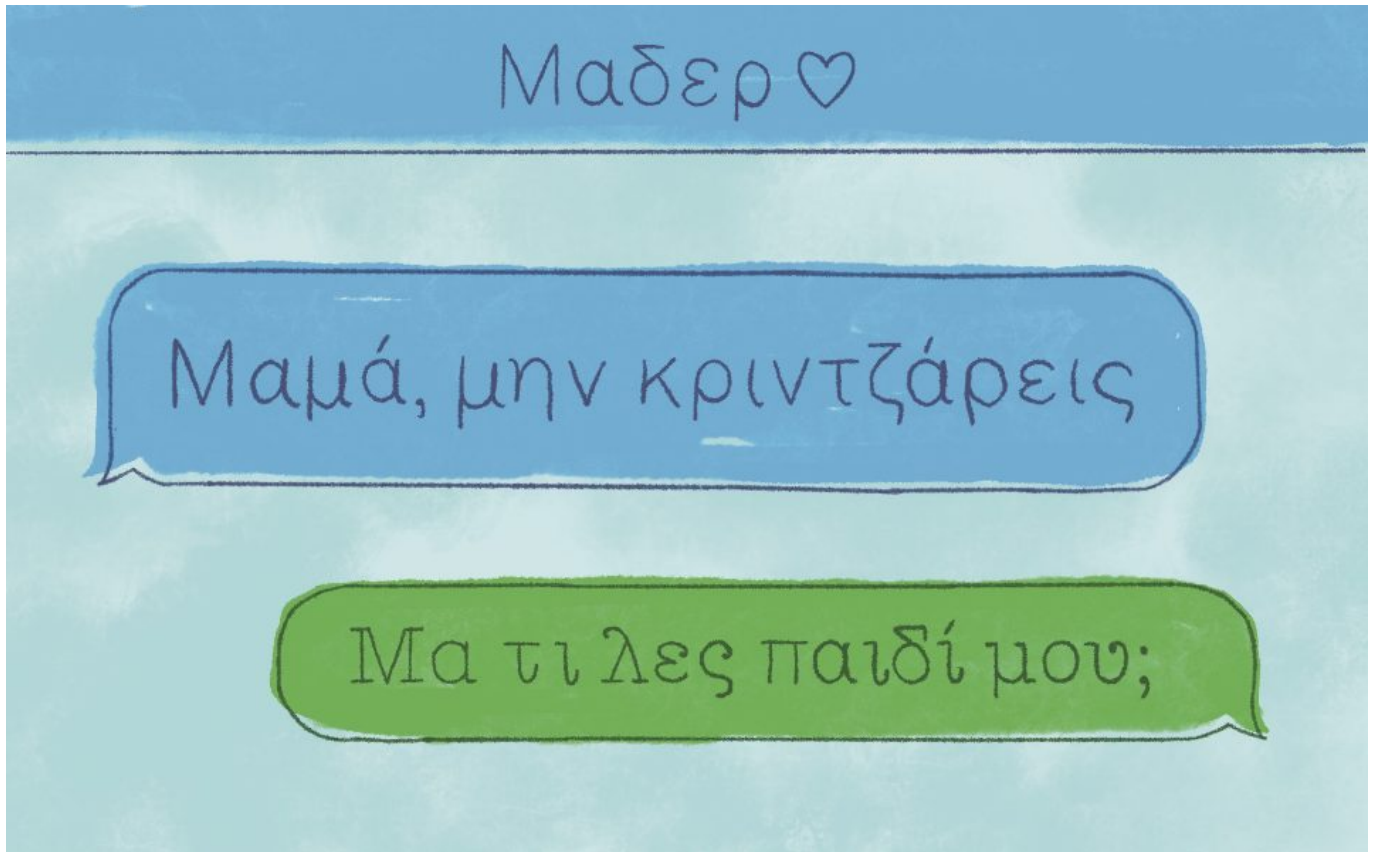

«Μαμά, μην κριντζάρεις» - Τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα;

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Εκπαίδευση / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Τι γλώσσα μιλάνε οι ψηφιακοί ιθαγενείς; Ποια η επίδραση της επικαιρότητας και ποιος ο ρόλος των social media; Ο Γιώργος Ξυδόπουλος, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, η Αθηνά Σοκόλη, επικεφαλής του ομώνυμου εκδοτικού Οίκου και η κοινωνιολόγος-ερευνήτρια Κατερίνα Φιτσιάλου μιλούν στην «Κ»

Μαδερ ♡

Μαμά, μην κριντζάρεις

Μα τι λες παιδί μου

illustration: Loukia Kattis, kathimerini.gr

«Έχει πολύ μουντ γκανγκ»: Αυτή τη φράση χρησιμοποίησε μία 14χρονη μαθήτρια συνομιλώντας με την μητέρα της, που έμεινε να την κοιτάει με ανοιχτό το στόμα, καθώς δεν είχε καταλάβει τίποτα. Η μαθήτρια εννοούσε πως... «έχει πολύ ωραίο παρεάκι».

Κάθε γενιά επικοινωνεί με έναν γλωσσικό κώδικα, που μοιάζει ξένος με ό,τι γνώριζαν οι προηγούμενες. Στη γλώσσα των σημερινών νέων υπάρχουν πολλές νέες λέξεις, σε μεγάλο βαθμό επηρεασμένες από την τριβή με το διαδίκτυο, ιδιαίτερα με τα social media, τις μουσικές και τηλεοπτικές τους προσλαμβάνουσες.

Κινδυνεύει η ελληνική γλώσσα από αυτή την εξέλιξη;

«Δεν είναι σημερινό φαινόμενο, συνέβαινε πάντοτε. Οι νέοι από τα 12 έως 18, ίσως και παραπάνω, ανέπτυσαν έναν γλωσσικό κώδικα δικό τους, με τον οποίο

επικοινωνούσαν μεταξύ τους και διαμορφωνόταν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητες τους», λέει στην «Κ» ο Γιώργος Ξυδόπουλος, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

Ο ίδιος εντοπίζει τη διαφορά ανάμεσα στις προηγούμενες γενιές με την τωρινή «στην ταχύτητα με την οποία έρχονται όλα αυτά τα στοιχεία», πώς διαδίδονται δηλαδή στον κόσμο.

«Τα παιδιά έχουν έναν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους μέσω του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που διευκολύνει τη διάδοση καινούργιων λέξεων και συνηθειών, που επηρεάζουν το λεξιλόγιό τους - οι μουσικές, όπως και το gaming. Υπάρχει πολύ λεξιλόγιο που έρχεται απευθείας από εκεί», τονίζει.

Πώς αντιδρούν ωστόσο οι γονείς στο άκουσμα όλων αυτών των λέξεων; Ρωτήσαμε την Αθηνά Σοκόλη, επικεφαλής του ομώνυμου εκδοτικού Οίκου, που είναι μητέρα δύο παιδιών στην εφηβεία.

Σημειώνει ότι τα παιδιά της έχουν δύο διαφορετικούς τρόπους να γράφουν στα greeklish την ίδια ακριβώς έκφραση.

«Η κόρη μου, μεγαλύτερη σε ηλικία, διατηρεί μια πιο πιστή ορθογραφική μεταγραφή των ελληνικών στο λατινικό αλφάβητο. Ο γιος μου, την πιο ακουστική, απλοποιημένη, οδό», λέει και προσθέτει ότι και οι δύο χρησιμοποιούν τον επικοινωνιακό αυτόν κώδικα χάριν ευκολίας, ταχύτητας, και επειδή είναι της μόδας.

Της μόδας είναι επίσης να ομιλούν τη «γλώσσα» της γενιάς τους, τη δική τους «κοινωνιόλεκτο», καθώς αυτή τους κάνει να νιώθουν cool, γιατί τους εξασφαλίζει την αποδοχή τους από την ομήλικη, στενή και ευρύτερη, κοινότητα.

Τι ελληνικά μιλάνε οι νέοι σήμερα;

«Τα παιδιά έχουν έναν κρυπτικό τρόπο επικοινωνίας, που δύσκολα μπορούμε να αντιληφθούμε. Προσπαθούν να επικοινωνούν χωρίς οι άλλοι να καταλαβαίνουν τι λένε, άρα πολλές λέξεις μάς είναι άγνωστες. Το πώς επιδρά στον τρόπο σκέψης, συνδέεται και με άλλα πράγματα, όχι τόσο με την γλώσσα της καθημερινότητας, η οποία έχει ίση αξία με την πιο τυπική γλώσσα. Η χρήση της γλώσσας από τους νέους βοηθά τη γλώσσα να ανανεώνεται, είναι ένας μηχανισμός ανανέωσης», τονίζει ο κ. Ξυδόπουλος.

Η κ. Σοκόλη δίνει την κοινωνιολογική διάσταση: Όπως όλοι οι έφηβοι, μέσα από την απόρριψη των κατεστημένων συμπεριφορών και της «επίσημης» γλώσσας,

μέσα από παιχνίδια ρόλων και πειραματισμούς, διαμορφώνουν και την προσωπική και κοινωνική τους ταυτότητα.

«Κάτι το υγιές, σύμφωνο με την ηλικία τους. Έφηβη και στην πρώτη νεότητα ακόμα, θυμάμαι και η ίδια να χρησιμοποιώ μέσα στους κόλπους της παρέας κάποιες συγκεκριμένες λέξεις ή στερεότυπες εκφράσεις χωρίς αντιστοιχία στην κοινή γλώσσα, δηλωτικές όμως των ενδιαφερόντων και της εφηβικής κουλτούρας εκείνης της συγκεκριμένης εποχής. Κάποιες από αυτές επιβιώνουν ακόμα, και κρυφογελώ όταν τις ακούω από το στόμα των παιδιών μου. Συχνά, τις χρησιμοποιώ κι εγώ όταν συνομιλώ μαζί τους, προκειμένου να νιώσουν ότι το ηλικιακό μας χάσμα αμβλύνεται και ότι είμαι σε θέση να καταλάβω τις ανησυχίες και τα ενδιαφέροντά τους».

Η κοινωνιολόγος ερευνήτρια, Κατερίνα Φιτσιάλου, η οποία είναι υποψήφια διδάκτωρ, τονίζει: «Από προσωπική μου εμπειρία ως καθηγήτρια αλλά και μητέρα δύο κοριτσιών 8 και 18 ετών, θα πω ότι έχει άρρητα διαχυθεί στους τροπισμούς της αλληλεπίδρασης των νέων μια πολυφωνική, συμβολική γλώσσα επικοινωνίας που δύσκολα αποκωδικοποιείται από μεγαλύτερης ηλικίας ανθρώπους. Δέχεται πολλά ερεθίσματα από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, όπως και από τις νέες οπτικές που αναδύονται από τα social media. Για να γίνω πιο συγκεκριμένη με ένα παράδειγμα:

Μαμά, μην κριντζάρεις μπροστά στο μπέστι μου γιατί λετζίτ τώρα θα προκύψει κανένα μπίφ μεταξύ μας!

Οκ, Φωτ. Ό, τι πεις!

Οπότε, το «κριντζ» (άβολο, ντροπιαστικό) το «λετζίτ» (αληθινό, επιβεβαιωμένο, εγγύηση) και το «μπιφ» (τσακωμός, λογομαχία) που μόλις ανέφερα αποκωδικοποιούνται σε μια παγκοσμιοποιημένη μετα-γλώσσα που την ακούς στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, την Αμερική κ.λπ».

To multi-tasking

Ο Γιώργος Ξυδόπουλος θεωρεί ότι οι νέοι «στην καθημερινότητα, με τους φίλους τους, χρησιμοποιούν τη γλώσσα με πολλές ξένες λέξεις, με απλές μη τυπικές δομές». Και υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της γλωσσικής εκπαίδευσης: «Αν δείτε τι διδάσκονται αυτά τα παιδιά στο σχολείο, είναι λογικό να μην καταλήγουμε ποτέ σε ένα θετικό αποτέλεσμα».

«Έχουν δεκάδες ερεθίσματα τα παιδιά σήμερα: έχουν ήχο, εικόνα. Όταν ήμασταν εμείς μαθητές, είχαμε ένα βιβλίο που το διαβάζαμε, είχαμε άλλου είδους επαφή με το κείμενο, σήμερα τα παιδιά έρχονται σε επαφή και διαβάζουν πράγματα πολύ πιο αποσπασματικά – το βλέπουμε πλέον και στο πανεπιστήμιο, δεν μπορούν να

συγκεντρωθούν πάνω από 20 λεπτά», λέει και προσθέτει: «Αυτό αποδίδεται στο multi-tasking, στο γεγονός ότι η ενασχόληση με την καθημερινή επικοινωνία, μέσω των συσκευών, εκπαιδεύει να παιδιά να έχουν ταυτοχρόνως πολλές απασχολήσεις - αυτό δεν μπορεί να βοηθήσει κάποιον να συγκεντρωθεί σε κάτι. Αυτό δεν περιορίζει τον γλωσσικό κώδικα, όσο τη δυνατότητα που έχει κανείς να διαβάσει ένα μυθιστόρημα, ένα κείμενο που είναι μεγαλύτερο και δεν διαβάζεται σε 20 λεπτά. Κι εμείς προβληματιζόμαστε ότι πρέπει να δημιουργούμε μαθήματα τα οποία κάθε 20 λεπτά να έχουν κάποιες εναλλαγές».

Η επίδραση της επικαιρότητας και ο ρόλος των social media

«Η επικαιρότητα που απασχολεί τα νέα παιδιά σήμερα δεν είναι η ίδια με αυτήν που απασχολεί ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας. Επίκαιρο για έναν νέο είναι τι είπε και τι έκανε ένας influencer σε Instagram, TikTok κ.λπ., τι φόρεσε η τάδε celebrity και πού φωτογραφήθηκε», υπογραμμίζει η κ. Φιτσιάλου, για να συμπληρώσει: «Έχει επιβληθεί μια εκτυφλωτική εικόνα που θολώνει την όραση των νέων παιδιών κι έχει αλλάξει τον αξιακό τους κώδικα, μετακινώντας τον προς το επιφανειακό, το ψευδαισθητικό, το απατηλό. Τα νέα παιδιά είναι συλλέκτες εμπειριών ψευδαισθητικών που έχουν ως βασική κοινωνική ταυτότητα αυτή του «καταναλωτή» μέσα σε ένα εντελώς ρευστό κοινωνικό πεδίο. Καταναλώνουν σχέσεις, φιλίες, εμπειρίες με τόση ταχύτητα όπως καταναλώνουν ένα πρόχειρο γεύμα σ' ένα Fast food».

Η ίδια επισημαίνει ότι στα γραπτά μηνύματα σε chat και sms, καταλύεται κάθε κανόνας συντακτικού και γραμματικής.

Δίνει μάλιστα ένα παράδειγμα:

-Πρπ ν τ πμ σμρ!

-Οκ, σ πρν σ 2!

«Καταλάβετε τι λέει η παραπάνω στιχομυθία; Είναι πολύ απλό, δεν υπάρχουν καθόλου φωνήεντα. Οι νέοι σήμερα έτσι γράφουν όταν χρησιμοποιούν πχ. το messenger για να ανταλλάξουν γραπτά μηνύματα. Αυτό πώς μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε; Ως υπεραπλούστευση των λέξεων; Ως κατάργηση κάθε κανόνα;».

«Λείπουν τα ουσιώδη ερεθίσματα»

«Ως μητέρα, φιλόλογος και εκδότρια πιστεύω ότι το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στην κατά συνθήκη χρήση των greeklish στις ψηφιακές πλατφόρμες και στα chats, ή στην υιοθέτηση μιας συγκεκριμένης «κοινωνιολέκτου» κατά την εφηβεία, όσο στην έλλειψη επιπλέον ουσιωδών ερεθισμάτων», τονίζει από την πλευρά της η κ. Σοκόλη.

«Οι υπολογιστές, το Διαδίκτυο, τα αγγλικά -με την ιδιότητά τους ως βασικής γλώσσας για την άντληση λέξεων- έχουν μπει για τα καλά στη ζωή όλων, και αυτό δεν αλλάζει. Αυτό όμως που μπορεί να αλλάξει είναι τα ερεθίσματα που προσφέρουμε σε ένα παιδί ώστε να το φέρουμε σε ουσιαστική επαφή με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό: μέσα από την ανάγνωση ενός βιβλίου, με την επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε ένα θέατρο, μέσα από ένα ταξίδι, αφιερώνοντάς του εν γένει ποιοτικό χρόνο».

Οι ψηφιακοί ιθαγενείς

Ο Γιώργος Ξυδόπουλος επιχειρεί μία σύγκριση: «Βάλτε ένα παιδί που έχει τελειώσει το δημοτικό το 1970 δίπλα σε ένα παιδί που τελειώνει σήμερα. Θα ξέρει το ένα εκατομμυριοστό των πραγμάτων που γνωρίζει το παιδί σήμερα».

Συνεχίζοντας, σχολιάζει ότι υπάρχει ειδικός όρος: «Αυτά τα παιδιά λέγονται ψηφιακοί ιθαγενείς. Είναι πιο εξοικειωμένα με διαφορετικού είδους γραφές, όπως τα greeklish, δεν είναι όμως κάτι που τα επηρεάζει γλωσσικά. Χρησιμοποιούν τον κώδικα, ο οποίος είναι ψηφιακός κώδικας γραφής, ώστε να διευκολυνθούν, για πρακτικούς σκοπούς. Άρα, το να χρησιμοποιώ greeklish δεν σημαίνει ότι χάνω τη δυνατότητα μου να μάθω να γράφω με το ελληνικό αλφάβητο ή να ακολουθώ τους κανόνες της καθιερωμένης ορθογραφίας. Άπλα χρησιμοποιώ τον συγκεκριμένο κώδικα για συγκεκριμένους λόγους. Αυτό το χαρακτηριστικό έχουν αυτά τα παιδιά, εμείς δεν το αντιλαμβανόμαστε έτσι γιατί είμαστε ψηφιακοί μετανάστες. Όταν ήμασταν εμείς 12-13 δεν υπήρχε τίποτα το ψηφιακό, μεταναστεύσαμε στην ψηφιακή εποχή».

«Έχω κρας, κάνω φλεξ...»

Η δημοσιογράφος Αλεξάνδρα Κεντρωτή συγκέντρωσε (και «μετέφρασε») μία σειρά από λέξεις και εκφράσεις.

POS: Πρόκειται για συντομογραφία του «Parent over shoulder» (γονέας από πάνω μου). Χρησιμοποιείται είτε στο τηλέφωνο είτε σε chats, όταν ο μπαμπάς ή η μαμά είναι δίπλα στο παιδί την ώρα που εκείνο μιλάει με τους φίλους του.

Κριντζάρω: Μια λέξη που ακούμε συχνά, αλλά ποτέ δεν καταλάβαμε τι ακριβώς σημαίνει. Πάνω κάτω τη χρησιμοποιεί κάποιος που νιώθει αηδία, αποστροφή, ντροπή, σε συνδυασμό ενδεχομένως και με αμηχανία, εξαιτίας της στάσης ή των πράξεων κάποιου άλλου προσώπου.

Σπαμάρω: Όλοι ξέρουμε τι σημαίνει σπαμάρω (προέρχεται από την αγγλική λέξη «spam» και χρησιμοποιείται όταν κάποιος στέλνει συνεχώς μηνύματα ή τηλεφωνεί ασταμάτητα σε κάποιον). Το περίεργο είναι ότι σήμερα οι έφηβοι σπαμάρουν

μεταξύ τους επίτηδες. Για πλάκα.

Μπρο και Χόμι: Το μπρο (bro) προέρχεται από το αγγλικό «brother» που σημαίνει «αδερφός». Μπρο, λοιπόν, αποκαλείς κάποιον που εκτιμάς και νιώθεις κοντά του. Ο χόμι (homie) είναι ο φίλος από τα παλιά (που βέβαια μπορεί να είναι και μπρο, αλλά πάνω απ' όλα είναι χόμι).

Τέκου: Αν το παιδί σου σε αποκαλέσει «τέκου», δεν πρέπει να το ευχαριστήσεις. Δεν είναι κομπλιμέντο. Σε βρίζει. Σε λέει χαζό κι ανόητο.

Μπιφ: Όταν ακούσετε τα παιδιά σας να λένε ότι έχουν μπιφ (beef), εννοούν ότι με κάποιον τσακώθηκαν - υπήρξε ένταση - ξεκίνησαν μια διαμάχη αλλά μονομάχησαν μόνο με λέξεις και όχι με μπουιές, κλωτσιές και τα λοιπά.

Έχω κρας (crush): Σημαίνει την έχω πατήσει, έχω ερωτευτεί.

Κάνω φλεξ, φλεξάρω: Γκούγλαρα και έμαθα ότι το «κάνει φλεξ» σημαίνει «κάνει επίδειξη».

Καριέρα: Η λέξη καριέρα έχει αποκτήσει τελείως διαφορετικό νόημα. Παλιά, όποιος έκανε καριέρα σήμαινε ότι επένδυε στην επαγγελματική του ζωή και προχωρούσε με επιτυχία. Σήμερα, «καριέρα» είναι όταν πρέπει να αντιμετωπίσεις κάτι κουραστικό, δύσκολο και που απαιτεί κόπο.

Slay: Φίνα, cool.

Φασαία: Η τύπισσα που φοράει καρό πουκάμισα, καπνίζει στριφτό και συναναστρέφεται με άλλους φασαίους.

Πηγή: kathimerini.gr